

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2030 Г.: КАКВО ИСКАМЕ ДА БЪДЕ И КАК ДА ГО ПОСТИГНЕМ?

Хилядолетия на цивилизация един от основните приоритети на човечеството винаги е бил опита да се превъзмогне тленното, да надмogne границите, които ни е поставила природата. В по-широк смисъл може да отбележим, че животът е ценност, която е основополагаща във всяко едно общество. Няма как да не отбележим, нарастващото значение на живота и здравето в сегашната реалност и тяхното значение за развитието на всеки един аспект от него в настоящето, така и в бъдещето. В такъв аспект здравеопазването на всяка една държава е натоварено с тежката задача, да се грижи за опазването на тези ценности.

Здравеопазването обаче не е изолиран феномен, а здравният статус на населението се определя от редица детерминанти, които поставят сериозни предизвикателства пред него. В такъв аспект е необходимо да има визия за развитието на българското здравеопазване, която да е съобразена с реалните условия, тенденциите и динамичните промени, които настъпват в обществата. Необходимо е да се опитаме да не догонваме нуждите и потребностите на населението, а да се анализират и да се атакуват проблемите преди да има сериозни здравни последици от тях.

В това кратко експозе бих се съсредоточил върху основните проблеми и предизвикателства, които ни очакват през 2030 година.

Медицината е динамична наука, която се променя с всяка година. В доклад на Световната здравна организация се очертава профила на заболяемост и смъртност на населението, който може да очакваме през 2030 година в сравнение с 2015 година. Прогнозираната демографска криза, свързана със застаряването на населението, както и намаляването му, променя изначално нуждите от здравни услуги, които системата на здравеопазване трябва да бъде в състояние да осигури. Няма как да не отбележим и социално-културните и социално-икономическите фактори, които оказват влияние върху здравето.

Достиженията и развитието на медицината успя да рязко да намали смъртността от инфекциозни заболявания. СЗО предвижда делът на инфекциозни заболявания да намалява още повече. Въпреки технологичното развитие ще остане сравнително висок делът на хроничните незаразни болести, които водят до значителна инвалидизация и смъртност.

Предизвикателства пред здравето на нацията – хроничните незаразни болести, както и здравното благосъстояние и дълголетие в отсъствие на болест, трябва да бъдат във фокуса и свързани преди всичко с профилактиката и промоцията, отколкото с лечението им. За жалост диагностицирането и ранната профилактика на болестите не се случва в момента и е проблем, който трябва да е приоритетно решаван до 2030 година. Медицински и финансово е много по рентабилно, когато едно заболяване е лекувано в начален стадий, което неименуемо води до намаляване на разходите, увеличаване на продължителността

на живота, както и годините, прекарани в отсъствие на болест. От особено значение е развитието и утвърждаването на здравна култура сред популацията и утвърждаването на идеята, че здравето на всеки един човек е също така лична отговорност и задължение.

Кадровата обезпеченост също е проблем, който все повече и повече ще се задълбочава в периода до 2030 година. Необходимо е активна политика за задържането и обучаването на кадри в здравеопазването, които да обезпечат нуждите на системата. Наблюдава се огромната опасност, голяма част от специалностите да останат без достатъчно кадри. Според данни на съсловната организация БЛС до 10 години само 2% от общопрактикуващите лекари ще бъдат под 50 годишна възраст. Проблемът е още по-силно застъпен сред средния медицински персонал. Според данни на Общоевропейската мрежа за набиране на кадри (EURES) в момента в ЕС не достигат над 50 000 медицински сестри. Добавяйки тенденцията за миграция на кадри извън българското здравеопазване, това се очертава, като едно от най-сериозните предизвикателства, която системата на здравеопазване трябва да посрещне.

За решаването на този проблем са необходими вземането на мерки, които да осигурят ясни правила и прозрачна система на следдипломна квалификация на лекарите, която да е предпоставка за един достоен и пълноценен живот. Задържането на младите кадри в България е необратимо свързано и с извършване на реформи в целия сектор, защото най-важното за младите лекари е те да виждат пред себе си перспектива. Ясни правила, които стимулират работата и знанието. Ясни перспективи за развитие и обучение през целия си професионален живот. Реална инфраструктура, която да обезпечи нормален процес на обучение и работа.

Финансирането в системата е въпрос, който винаги е предизвиквал много дискусии и мнения. Здравеопазването е сектор, който изисква огромен финансов ресурс. Необходимо са ясни разчети и ясни правила за прозрачно финансиране на сектора. Необходимо е преосмисляне на модела на финансиране. Настоящият монопол на НЗОК не осигурява адекватно оползотворяване на средствата. Необходимо са реформи, които да доведат до реална конкуренция в сектора на здравно осигуряване, за да може всеки пациент, гражданин да знае и вярва, че ще получи най-добрата здравна грижа.

Здравеопазването е консервативна система, в която трудно се осъществяват промени. Въпреки това необходимите стъпки, трябва да се извървят смело, за да може 2030 година да имаме една система на здравеопазване, която осигурява здравето и достойнството на гражданите, която работи в техен интерес и осигурява адекватно професионално развитие на кадрите, които работят в нея.

Д-р Деян Попов
Специализант и докторант по неврохирургия
Председател на Асоциацията за развитие на медицинското общество